

Corine Hartman

Als de dood

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Donderdag 30 december

Het is niet zo dat een rustperiode overbodig is; integendeel, ik heb een vakantie nog nooit zo hard nodig gehad als nu. Alleen, een week lang met min tien bivakkeren in een oud huis dat verwarmd moet worden met houtblokken, is niet mijn idee van vakantie houden. Helemaal niet als ik vanuit het huis, waar ik ook kijk, uitzicht heb op sneeuw, sneeuw en nog eens sneeuw. Bij vakantie denk ik aan terrasjes en cocktails. Aan een boek lezen naast het zwembad, met als enige interruptie het omdraaien van mijn lome lijf om eenzijdig bruinen te voorkomen. En toch sjouwt Thomas onze koffers die zwartgeeerde houten woning in, waar het daglicht nauwelijks binnen durft te komen.

Thomas en ik hebben de laatste jaren vrijwel geen dag vakantie gehad, en ik vrees dat ons jachtige leven zich genadeloos begint te wreken. De signalen waren overduidelijk. Op eerste kerstdag trok ik een verkeerde Brunello di Montalcino open. De gast wees de fles af, en terecht natuurlijk. Hij vroeg om een 2005, geen 2003. Een paar dagen later liet ik enkele fraai opgemaakte borden met hoofdgerechten uit mijn handen vallen, vlak bij de tafel van de

gasten voor wie ze waren bestemd. Zomaar, zonder dat ik het drama voelde aankomen. Ineens lagen ze op de grond, en na een oorverdovend lawaai was het doodstil in het restaurant. Ik weet nog dat ik dacht dat de gasten misschien eindelijk de achtergrondmuziek zouden horen. Iets luchtigs was het. Vivaldi. Daar zat ik op mijn hurken, tussen een tamme duif met spitskool, orgaantjes, vanille en macadamia en twee lamsruggen met magnolia, hazelnoot en pastaak. Verkoopwaarde bijna tweehonderd euro. Geestelijke schade onmeetbaar. Beide keren had ik me kort ervoor enorm opgewonden over Thomas' vreselijke gefoeter in de keuken, maar dat mag niet als excuus dienen, daarvoor zit ik te lang in het vak. Wat als er net die avond een Michelin-controleur te gast was? Geheid dat we dan volgend jaar onze zuurverdiende ster weer kunnen inleveren. Hoewel dat raar genoeg misschien juist de helft van onze problemen zou oplossen.

De laatste tijd droom ik steeds vaker dat ik niet meer normaal kan lopen. Het lukt me slechts dankzij een onmenselijke inspanning mijn linkerbeen bij het rechter te trekken, zodat ik totaal verkrampt mijn passen zet. Dat klinkt misschien niet erg verontrustend, maar zo voelt het in mijn nachtmerrie absoluut. Ik word raar aangekeken, verstoten uit de

kudde – hoewel ik geen idee heb van welke kudde ik deel uitmaak – en eindig moederziel alleen in niemandsland. Maar dat is nog niet het ergste, het ergste is het verstikkende gevoel dat ik opgesloten zit in mijn lijf. Vervolgens word ik huilend wakker en draag de hele dag een onbestemd en loodzwaar gevoel met me mee.

Mijn moeder schuift met een ongeduldig gebaar haar rollator het huis in, en kijkt keurend om zich heen. Zij is misschien wel de belangrijkste reden om deze vakantie niet te willen, veel meer dan het deprimerende huis in de kou. Ik hoor het hout van de wanden kraken, alsof het protesteert tegen onze komst.

‘Dus hier zijn jullie jarenlang geweest in de vakanties,’ zegt Thomas, terwijl hij de koffers op de grond zet.

‘Gelukkig brandt de open haard al,’ zeg ik. De ergste kou lijkt uit het huis verdreven.

‘Dat hebben we te danken aan Paolo Moretti,’ zegt ma. ‘De huisbewaarder.’

Thomas neemt de kamer geringschattend in zich op. Als zijn blik zich verplaatst naar de keuken, zie ik hem echter goedkeurend knikken. ‘Gas, dat is in ieder geval iets.’

Ik probeer met een objectieve blik de kamer met open keuken te beoordelen, en constateer dat het er

vooral duister is. Ik vraag me af waarom hij hierin heeft toegestemd, waarom hij zelfs aandrang op deze week.

‘Dat doe ik wel,’ zegt hij tegen mijn moeder, als ze aanstalten maakt om haar koffer op te pakken.

‘Ik neem natuurlijk de slaapkamer beneden,’ zegt ma, wijzend op een deur tegenover haar. ‘Kiezen jullie maar een kamer boven. Die aan de achterkant sluit aan op de badkamer, jouw oude kamer, Desiree. Maar die aan de voorkant heeft het mooiste uitzicht. Je weet het toch nog wel? Wat staan de planten er triest bij, daar heeft Paolo weinig aandacht aan besteed.’

Thomas loopt met de koffer achter mijn moeder aan, haar slaapkamer in, en ik herinner me dat ik daar als klein meisje wel eens naar binnen ging, ’s morgens. Dan sloop ik zachtjes naar beneden, de krakende traptreden vermijgend, en kroop tussen mijn ouders in hun grote bed. Het verbaast me dat ik dit nog weet; ik moet echt nog heel klein en onwetend zijn geweest.

Ik loop de trap op, en omzeil als vanzelfsprekend de tweede en de negende trede. Onder luid geknars open ik de deur naar mijn oude slaapkamer, waar ik twintig jaar geleden voor het laatst heb geslapen. Dat weet ik zeker, al is het lang geleden, want later dat jaar overleed mijn vader, en daarna ben ik hier

nooit meer geweest. Het ruikt er muf, net als in de woonkamer. Geen geur van vroeger, van herkenning, van familiale knusheid; alleen van ouderdom. Een plant in de hoek is op sterven na dood, en het bureautje waaraan ik ooit fantasiejurken tekende, is kleiner dan ik me herinner. Ik herken het schilderij aan de muur, waarop een jachttafereel is uitgebeeld. Met manshoge speren wordt een beer overmeesterd, het immense dier bezwijkt heftig bloedend onder zijn aanvallers. Hoewel ik erg blij zou zijn met iemand met een indrukwekkend wapen als ik door een dergelijk monster werd aangevallen, weet ik nog dat ik het altijd zielig vond, voor het beest. Misschien vooral omdat hij nooit rust kreeg, altijd maar die scherpe punten in zijn lijf had, jankend om genade, wanneer ik ook bovenkwam. Zelfs nu nog voel ik medelijden in me opkomen.

Alles zou anders zijn gelopen als mijn vader niet was verongelukt. Alles. Ik kijk uit het raam, en volg met mijn ogen een op de thermiek zwevende steenarend, glorieus en heersend over zijn territorium. Tot mijn aandacht wordt afgeleid door een man, in het zwart gekleed, die in de achtertuin loopt te scharrelen. Zijn grote, ietwat kromme gestalte bezorgt me een unheimisch gevoel. Wat moet hij daar? Als hij plotse-ling naar boven kijkt, verschijnt er een cynische lach op zijn gezicht. Koude rillingen lopen over mijn rug.

Heeft hij me gezien? Ik volg de figuur, tot hij achter het huis naast het onze uit mijn zicht verdwijnt. Even lijkt het alsof een koude windvlaag zachtjes langs mijn wang blaast. Ik huiver, blijf kijken, maar zie hem niet meer. Wel valt mijn blik op de glanzende jeep die op de oprit bij de burens staat. Hoog op de wielen, een Italiaans kenteken, met een feloranje sticker van een autoverhuurbedrijf op de zijkant. Menigeen zou een gat in de lucht springen bij het vooruitzicht van een week in de sneeuw, met alles wat je van een wintersportgebied mag verwachten binnen handbereik. Ik niet. Ik ben dan wel aan vakantie toe, dit is noch de plaats, noch het moment. Steekhoudende argumenten om te weigeren werden echter niet geaccepteerd.

‘Ik wil mijn vijfenzeventigste verjaardag met jullie in mijn huis in Cortina vieren,’ zei ma ineens, ergens in november. ‘Een weekje eruit.’

Een week? Ik verslikte me in een slok thee. Eens per maand een uur, anderhalf als ik erg mijn best doe, langer houd ik het nooit vol in haar bedompte appartement. Thomas krijg ik soms met pijn en moeite mee.

‘Cortina? Hoe... waarom?’ vroeg ik. ‘Omdat ik er dit jaar nog niet ben geweest.’

Zeven hele dagen? Ik rekende snel... zo’n honderd-zestig uren in haar nabijheid! ‘En hoe moet het dan

met Petrus?’

Alsof de rood-wit gevlekte kat mijn tegenwerping wilde onderschrijven, begon het beest plotseling klaaglijk te miauwen.

‘De buurvrouw wil hem voeren, dus dat is geen probleem.’ Weg excuus om niet te gaan.

‘De zaak.’ Opgelucht haalde ik adem. Natuurlijk, hoe kon ik die vergeten? ‘Zo vlak na de feestdagen? Dan is het een vreselijke bende overal, de boekhouding moet gedaan worden, ik weet niet of...’ probeerde ik.

Thomas viel me in de rede. ‘Ik vind dat we na al dat zwoegen een week vakantie dik hebben verdiend. Vorig jaar was het de weken na Kerstmis belachelijk rustig, dus het is de ideale tijd om er even tussenuit te gaan.’

Ik hapte naar adem. We hadden een dag eerder nog geconcludeerd dat we er de komende tijd hard aan zouden moeten trekken, en dan nu een week er-tussenuit? Hij had vanaf het moment dat we bij ma binnen waren gekomen bedrukt in zijn koffie zitten staren, alsof hij daar zijn lach in had laten vallen. Een lach, overigens, die hij al veel langer kwijt leek te zijn en alleen tevoorschijn wist te toveren als een gast hem persoonlijk wilde bedanken voor het exquisite diner.

‘Ik meen het,’ zei hij. ‘We werken ons elke dag uit de

naad, en hoe lang is het geleden dat ik iets anders heb gezien dan de vier muren van die keuken? Nee, het is een geweldig idee van je moeder. We gaan.'

2

De kilometerslange Dolomietenweg naar onze eindbestemming, Cortina d'Ampezzo, was precies zoals in mijn herinnering: enorme rotsformaties die op ons neer leken te kijken, waaruit soms iele, dan weer stevige punten omhoogstaken. Terwijl ma vanaf de passagiersstoel een poging ondernam om Sophia Loren te imiteren in haar rol als verveelde rijke vrouw die een autoritje maakt in *Ieri, Oggi, Domani*, staarde ik vanaf de achterbank naar rotsspleten die nevelpluimen leken uit te spugen, zo wonderlijk en mysterieus, dat zwijgen de enige gepaste reactie was, en ik hoopte vergeefs dat mijn moeder ook tot dat inzicht zou komen. Tussen de overweldigende bergen bespeurde ik soms ineens felgroene weilanden, licht getinte larikshagen en donkere naaldbossen. Met hier en daar een gehucht tegen de steile hellingen. Plekken waar de wereld met haar overstromingen en droogte, luxe- en voedselproblemen niet leek door te dringen. Jaloersmakend? Of zou ik na een week gillend op zoek gaan naar de beschaving? Het uitzicht vanuit de auto op het mondaine Cor-

tina leek me in al die jaren eveneens weinig veranderd; in de omgeving met de immens hoge bergtoppen lag het dorp daar ineens in het dal, met als niet te missen trotse middelpunt het witte kerkje met het lichtblauwe dak.

‘Zo, je moeder is gesetteld,’ zegt Thomas, terwijl hij met een zucht onze koffer neerzet.

‘Was ze aan het zeuren?’

‘Moe van de reis, als je ouder wordt gaat alles niet meer vanzelf, we kwamen zelfs nog uit bij *Hamlet* en de tragische dood van Ophelia.’

‘De vergeten actrice in haar kwam weer tot leven,’ zeg ik, weidse gebaren makend, alsof ik een poëtische tekst voordraag. ‘So what? We zijn er. En ze hoeft alleen nog maar haar kleren uit te pakken. Hoewel ze daar waarschijnlijk nog een flinke klus aan heeft.’

‘Hoezo?’

‘Volgens mij heeft ze voor een maand spullen meegenomen; die koffer was bijna niet te tillen.’

Ik mag dan sarcastisch doen over de actrice in ma, er schuilt zeker een kern van waarheid in mijn opmerking. Ma heeft tot op relatief late leeftijd respectabele successen geboekt op het toneel. Toen mijn vader overleed – ma was toen midden vijftig – beëindigde ze haar carrière. Zonder zijn liefde en applaus durf-